

Enskild motion

Motion till riksdagen 2015/16:730

av Niclas Malmberg (MP)

De fristående skolornas momskompensation

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda de fristående skolornas momskompensation och tillkännager detta för regeringen.

Skolornas momshantering idag

Omsättning av tjänster som utgör grund-, gymnasie- eller högskoleutbildning är enligt 8 § mervärdesskattelagen (1994:200) undantagna från skatteplikt, förutsatt att utbildningen anordnas av det allmänna eller en av det allmänna för utbildningen erkänd utbildningsanordnare. Det leder för utbildningsanordnarnas del till att de betalar moms på inköp till verksamheten men saknar rätt att göra avdrag för denna moms, eftersom de inte omsätter skattepliktiga tjänster. All moms blir därför en kostnad i dessa verksamheter. Huvudmännen för utbildning ersätts för detta genom momskompensation.

Kommuner har enligt bestämmelserna om det s.k. kommunkontosystemet rätt till ersättning för ingående skatt som inte får dras av enligt mervärdesskattelagen (1994:200), eller för vilken de inte har rätt till återbetalning enligt mervärdesskattelagen. Kompensationens storlek bestäms, enligt särskilt bemyndigande, av regeringen. Det har skett i en särskild förordning, ersättningsförordningen, där det anges ett särskilt schablonavdrag som är antingen 6 procent av den kostnad som ger rätt till kompensation eller 18 procent av lokalkostnaderna och 5 procent av övriga kostnader. Kompensation betalas efter redovisning av kostnader som innefattar utlägg för mervärdesskatt men som inte är avdragsgilla i den aktuella verksamheten, t.ex. inköp av läromedel för utbildningsverksamhet.

Vid införande av de nu gällande reglerna anfördes bl.a. att utgångspunkten i systemet är att kommuner och landsting ska bära kostnaden för mervärdesskatt i icke skattepliktig verksamhet. Deras situation kan därmed anses jämförbar med situationen för privata aktörer som bedriver icke skattepliktig verksamhet. För att denna princip inte skall urholkas i takt med att kostnaderna ökar, måste utvecklingen av ersättningarna vägas in som en faktor i samband med den årliga bedömningen av nivån på statsbidragen till kommuner och landsting.

I skollagen (2010:800) anges att hemkommunen ska lämna bidrag till huvudmannen för varje elev vid skolenheten. Bidraget ska bl.a. avse ersättning för moms. I enlighet med detta ska kommunerna enligt skolförordningen (2011:185) respektive gymnasieförordningen (2010:2039) fastställa ett bidrag per kalenderår till enskilda huvudmän. Bidraget innehåller grundbelopp och tilläggsbelopp. Vid tillämpning av reglerna om grundbelopp till fristående skolor och till utbildning i förskoleklasser som inte bedrivs av en godkänd fristående skola ska ersättning för mervärdesskatt avse ett schablonbelopp som uppgår till 6 procent av det totala bidragsbeloppet (grundbelopp och i förekommande fall tilläggsbelopp), dvs. samma procentsats som enligt huvudregeln i ersättningsförordningen.

Argumenten för schablonersättning

Utredningen om villkoren för fristående skolor hade i uppgift att se över hur lagstiftningen kunde ändras så att offentliga och fristående skolor skulle kunna bedriva verksamhet på lika villkor. I ett delbetänkande konstaterade utredningen att ett förslag från Skolverket och remissvaren på det samt rättspraxis och den kartläggning som utredningen hade genomfört alla visade att ersättningen för moms hade gett upphov till diskussion och tvist i många fall. Det var enligt utredningen angeläget att skapa tydliga regler som är förutsägbara och lätta att tillämpa. En ordning där den fristående skolans faktiska utlägg för moms kompenseras skulle enligt utredningens mening ha den fördelen att den varken leder till över- eller underkompensation. Å andra sidan skulle den innebära ett betydande administrativt merarbete både för den fristående skolan och kommunen eftersom det skulle kräva en särskild redovisning av momsen.

Utredningens förslag ledde till att nya villkor för momskompensation till fristående skolor trädde i kraft den 1 januari 2010. Regeringen anförde i propositionen att när det gäller principerna för ersättning för moms måste en avvägning göras mellan behovet av ett helt rättvisande system och fördelarna med administrativ enkelhet. Den mest rättvisande modellen torde visserligen vara att fristående skolor och enskilda verksamheter kompenseras för sina faktiska momskostnader, men en sådan ordning skulle bli mycket krävande administrativt, eftersom det skulle kräva en särskild

redovisning av moms. En schablonersättning ansågs betydligt enklare att administrera för alla parter. Regeringen ansåg att en lämplig nivå på kompensationen för moms inom ramen för det aktuella bidragssystemet skulle vara 6 %.

Argumenten mot schablonersättning

Dåvarande regering gav i oktober 2010 Statskontoret i uppdrag att se över de procentsatser som anges i ersättningsförordningen. Inom förskola, grundskola och gymnasieskola varierade andelen mellan 3,9 och 5,3 procent i de undersökta kommunerna. Statskontorets rapport indikerar att den nuvarande schablonersättningen om 6 procent är högre än den faktiska andelen momskostnader i de kommunala verksamheterna. Oavsett om schablonersättningen är för hög eller för låg är en faktisk momsredovisning att föredra då den ger ett helt rättvist system. Mot bakgrund av detta bör regeringen utreda möjligheten att reglera de fristående skolornas momskostnader efter faktiska förhållanden istället för genom schabloner.

Niclas Malmberg (MP)